

En öppen sekt på låtsas och tre destruktiva sekter på riktigt

Xzenu Cronström Beskow blickar tillbaka på gamla studiebesök hos olika sekter.

HUR ÄR DET Egentligen att vara med i en sekt? Livet i sekter av alla de slag är ett fenomen som har intresserat mig sedan tonåren, då min gymnasieskola skickade ut mig till Jehovas Vittnen för att göra ett grupparbete om den organisationen. Sedan dess har jag studerat många olika rörelser och organisationer med mer eller mindre sekt-eristiska drag, och även skaffat mig flera utbildningar i relevanta ämnen. Ett av mina senaste sektbesök skedde hösten 2017, då jag för tidskriften Folkvettets räkning hade skickats ut att delta i ett av Cui Bonos väckelsemöten. Till

mötet tog jag med mig min far, så tillsammans fick vi höra de goda nyheterna om att cancer är en svamp som egentligen kan botas med bikarbonat, dock med förbehåll för att egentligen kan endast Gud bota någon. Mina upplevelser från besöket blev ett reportage i Folkvett 2017:4, en text som döptes till "Erik Enbys eviga evidensbrist".

Mitt första möte med en sekt - Jehovas Vittnen

Olika länder har ganska olika policy för att hantera religionsundervisning. I till exempel Indonesien blir skol eleverna indelade utifrån vilken religion barnets familj anses höra till, så att barnet endast får lära sig om "sin egen" religion. Och då i termer av att just denna religion är den rätta och att alla andra har fel. I svenska skolor och på svenska universitet ska religionsundervisning istället utgöra neutral undervisning om religioner, snarare än indoktrinering i en enda religion. Hur mycket en svensk religionslärare än vill predika sin tro för sina elever så vet hen mycket väl att det inte är tillåtet. Av de lärare och föreläsare som jag genom åren haft i religionsundervisning så var det två som tog sig varsin "fiffig" liten omväg för att komma runt detta. På universitetet var det en föreläsare som gärna visade ett litet klipp från en Hollywoodfilm, ett klipp bestående av att en präst informerar om att det finns två sorters människor i världen: å ena sidan kristna människor som har hopp, och å andra sidan personer som inte är kristna och som lever i hopplöshet. Föreläsaren lyckades aldrig riktigt förklara varför just detta klipp skulle vara intressant eller relevant, men han hade åtminstone aldrig själv sagt något om att studenterna borde bli kristna. Den religionslärare som jag hade på

gymnasiet hade istället en mycket mer subtil och effektiv metod. Utan att ge oss några som helst förkunskaper om vad sekter är för något så skickade hon ut oss på grupparbeten till olika religiösa församlingar, vilka så klart försökte värva oss. Själv blev jag placerad hos Jehovas Vittnen, vilket ledde till att jag blev kvar där i cirka tre månader. Det är jättetrevligt att vara med i Jehovas Vittnen utan att vara troende. Du kanske har hört talas om att JV systematiskt fryser ut alla som inte följer deras lära till punkt och pricka, och detta är med ett litet förbehåll tyvärr helt sant. Bland dem som har växt upp i rörelsen är det många som har farit fruktansvärt illa av detta. Förbehållet är att kraven på ideologisk/teologisk renlärighet i tro och livsstil, dessa krav ställer sekten på sina medlemmar först när medlemmen har blivit döpt. JV ser sig själva som världens egentliga elit, det lilla fåtalet utvalda som i motsats till alla andra i hela världen har Jesus på sin sida. I denna världsbild är endast döpta JV-medlemmar värda respekt och prestige. Vi som aldrig har blivit döpta ses visserligen på sätt och vis som mindre vetande och lägre stående - men inte på något föraktfullt sätt, utan mer som att det finns hopp för oss och att våra "snedsteg" (alltså allt

Jehovas Vittnen ser sig själva som världens egentliga elit, det lilla fåtalet utvalda som i motsats till alla andra i hela världen har Jesus på sin sida.

som avviker från deras dogmer och normer) inte riktigt räknas eftersom vi ändå inte begriper bättre. En person som har blivit döpt men ändå inte rättar in sig i ledet ses däremot som en avfälling, och den som helt lämnar sekten ses som en förrädare - inte bara mot dem själva personligen, utan även mot Gud. Så för min del var det inga problem. En av dem jag lärde känna i församlingen hade det sämre. Han ville egentligen hoppa av, men stannade eftersom hela hans släkt skulle vända honom ryggen om han lämnade församlingen. Varken han eller jag trodde på läran, men i motsats till mig var han tvungen att låtsas tro på den.

Rörelsens tendens att bortse från nya rekryters liv före dopet har bland annat bidragit till att rörelsen på gott och ont har välkomnat många dömda brottslingar som har avtjänat sina straff men finner sig utfrysta av samhället. Vilket i en del fall har hjälpt personen utan att skada nå-

gon annan, i andra fall fångat in personen på sätt som varit dåligt för hen, och även i en del fall inneburit hjälp som dessa personer själva har uppskattat men som har skadat andra. Det sistnämnda gäller inte minst dömda barnövergripare och pedofiler som efter omvändelse till Jehovas Vittnen har kunnat åtnjuta tillgång till barn i en sluten miljö där myndigheterna saknar insyn och där barnen i sin tur riskerar att bli utfrysade ur sekten om de anklagar en församlingsmedlem för något. Under min tid i sekten träffade jag såvitt jag vet inte några brottslingar, men om någon begått något brott eller rentav blivit dömd för det så skulle hen så klart inte ha berättat detta för mig. Däremot var det flera som skröt med att de inte hade någon gymnasieutbildning, än mindre högre studier. Världslig kunskap hade mycket låg status i denna andliga miljö.

Min tid i Jehovas Vittnen gav mig en inblick i det sociala livet i en sekt och flera exempel på hur sektmedlemmar tänker och ser på världen. Det viktigaste jag lärde mig var att skilja mellan å ena sidan en sekt i sig och å andra sidan dess medlemmar. Hur destruktiv och manipulativ en sekt än må vara så är de flesta av dess medlemmar vanliga hyggliga människor som helhjärtat tror på det som de blivit itutade. När någon försöker värva dig till en sekt så är det sannolikt att personen i fråga inte ljuger och manipulerar, utan tvärtom är helt ärlig med vad hen själv helhjärtat tror på. Inte sällan är personen själv djupt utnyttjad av sekten, både ekonomiskt och på andra sätt. En dynamik som en avhoppare från Jehovas Vittnen berättar om¹ är hur sekten systematiskt pressar medlemmarna till att inte skaffa sig högre utbildning utan istället bli hantverkare med mera, systematiskt använder dessa

hantverkare som gratis arbetskraft för att bygga lokaler åt sekten, samt systematiskt efter hand säljer dessa lokaler för pengar som aldrig kommer de vanliga sektmedlemmarna till godo. Något som jag själv fick se under min tid i sekten var hur ledningen i USA tjänade grova pengar på den lokala församlingen genom att sälja tidskrifterna "Vaktornet" och "Vakna" i gross. Gräsrötterna köper in enorma mängder tidningar vilka de betalar ur egen ficka, för att sedan dela ut dessa gratis till oss vanliga människor. Detta gör de helt troskyldigt, i genuin förhoppning om att de därmed ska lyckas rädda våra själar. En inte helt ovanlig drivkraft inom väckelserörelser är just idén att "jag som är frälst är redan räddad, men de som inte är frälsta ännu kommer att utplånas eller brinna i helvetet om jag inte lyckas omvända dem". Sålunda förvrids omtanken om medmänniskorna till ett verktyg för att värva nya sektmedlemmar och för att nöta ner alla sociala relationer med personer som inte låter sig omvändas till sekten. För egen del noterade jag att jag visserligen inte kände mig lockad av att gå med i sekten på riktigt, men det hade varit mycket svårare att stå emot om jag hade befunnit mig i någon djup social och känslomässig kris. Det församlingen erbjöd var värme och gemenskap. Långt senare kände jag igen dessa minnen när sektavhopparen Chris Shelton i en av sina videos hävdade att högintelligenta människor inte är mer immuna mot sekter än vad folk i allmänhet är, utan tvärtom är mer sårbara för dem. Sekternas metoder för att suga in nya medlemmar går förbi förnuftet, går direkt på våra känslor. När en person väl har blivit känslomässigt investerad i sekten så kommer hen att använda sitt intellekt till att försöka rättfärdiga och ra-

tionalisera de galenskaper som hen nu av helt oförnuftiga skäl har börjat tro på.

Att få en första inblick i sekten Jehovas Vittnen var jätteintressant, och var nog en bidragande anledning till att jag långt senare började studera psykologi, sociologi och religionsvetenskap. I en av Vittnenas tidskrifter hittade jag också ett uttalande som jag upplevde förklarade ganska mycket av en del religiösa gruppers neurotiska relation till sexualitet. Enligt tidskriften är sex före äktenskapet fel på grund av att du ska älska Gud: om du älskar någon annan än Gud så innebär det att du är otrogen mot Gud. Undantaget från denna regel är äktenskapet, eftersom vigseln innebär att Gud ger just dessa två personer sin tillåtelse att ha sex med varandra. Att detta indirekt även utgör ett argument för att äktenskap bör arrangeras av familjen eller av församlingen, snarare än att låta ungdomar och vuxna "barn" själva välja vilka de ska gifta sig med, insåg jag först långt senare.

Ett datorprogram, ett första möte och en satirisk "sekt"

Efter tiden i Jehovas Vittnen så läste jag på om olika sekter, däribland Hare Krishna. Tydligt hade denna organisation ett mantra ("Hare Krishna, Hare Krishna, Krishna Krishna, Hare Hare, Hare Rama, Hare Rama, Rama Rama, Hare Hare"), och om man upprepar detta mantra tillräckligt många gånger så får man direktkontakt med Gud. Någon information om hur många gånger som är tillräckligt många hittade jag däremot inte, vilket så klart gjorde det lite svårare att testa påståendet rent empiriskt. Lyckligtvis höll jag precis på att lära mig grunderna i datorprogrammering. Så jag skapade helt enkelt ett program

som med ljusets hastighet upprepade mantrat tills två plus två är lika med fem. Den enda effekt som detta datorprogram hade i praktiken var att få Windows 3.1 att krascha. Det är således bevisat: Gud tycker inte om Microsoft! Detta ledde senare fram till grundandet av en grupp där vi på låtsas lekte att vi var en sekt, se separat ruta, samtidigt som vi på riktigt gjorde studiebesök hos de verkliga sekterna Maranata och Scientologerna.

Maranata

Under ledning av sin predikant Arne Imsen var Maranata alltid något av en udda fågel inom pingströrelsen. Med böcker som "Låt dig inte luras av homosexmaffian!", "Kärleksfull aga eller kränkande misshandel?" och "Vedergäll Babylon!" predikade Imsen sitt budskap att homosexuella inte bara är missledda utan direkt ondskefulla, att föräldrar bör slå sina små barn, samt att alla kristna församlingar - utom just hans egen, så klart - i själva verket styrs av djävulen.

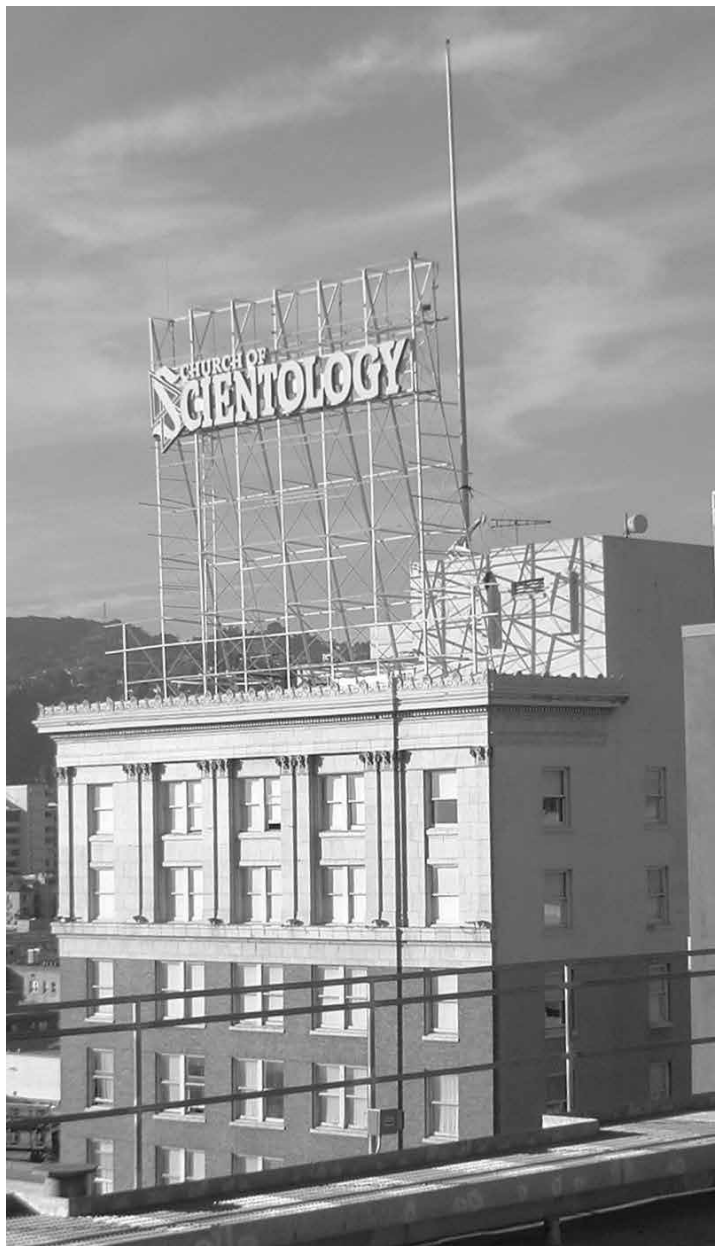
När Arne Imsen kom till Göteborg för att predika så var vi från ovan nämnda grupp där för att lyssna. I salen satt ytterligare något fyrtiotal personer, varav det stora flertalet föreföll vara hängivna anhängare av Imsen. Längst fram stod Arne Imsen själv och höll en mycket intensiv monolog om hur det heliga blodet flöt på Golgata, droppade på Golgata, forsade på Golgata. Blodet. Blodet. Blodet.

Vi var alla ganska illa berörda av vårt möte med Maranata: deras öppna fixering vid blod och död, den mörka hotfulla stämningen i rummet, deras budskap att vi ska hata homosexuella och alla kristna som inte är med i just Maranata samt att vi rent fysiskt ska överfalla små barn som står i beroendeställning till oss. Allt som allt var det dock intressant. Tyvärr råkade jag ge dem min adress, så de fortsatte skicka propaganda till mig i över ett decennium efter mötet.

Idag är Maranata väldigt annorlunda än på Arne Imsens tid. Hur rörelsen fungerar idag och i vilken mån den fortfarande är en sekt eller har blivit en mer öppen religiös rörelse, det vet jag inte. Sist jag såg dem på bokmässan i Göteborg sålde de fortfarande Arne Imsens gamla böcker, men utan att skylta med dem som förr. Istället låg fokus på att stå upp mot knark och psykisk ohälsa.

Scientologerna

Medan stämningen hos Maranata var mörk och dyster så var Scientologernas högkvarter desto mera klämkäckt. Detta var på den tiden då avhoppare från sekten precis hade börjat sprida dess hemliga dokument "OT III" på Internet. Organisationen hade ännu inte börjat komma i offentligt vanrykte, och vi visste ännu inget om hur fruk-

tansvärt illa den systematiskt behandlar människor som har kommit djupare in i den. Det budskap Scientologikyrrkan förmedlar till potentiella rekryter är att den har de verktyg som just du behöver för att hantera livet och överleva i en fientlig värld. Medan Maranata omfamnar rollen som knäppa extremister så insisterar Scientologin istället på att det är den själv som är helt sansad och normal medan det i stället är hela omvärlden som är hysterisk och helknäpp. Denna attityd förmedlades bland annat av introduktionsfilmen *How to Handle Life*.

Varje "org", som Scientologernas lokala avdelningar kallas, har en egen liten biograf. Filmen *How to Handle Life* handlade om ett ungt par som inte får tillvaron att gå ihop, varken logiskt eller ekonomiskt: tillvaron ter sig både obegriplig och otrygg. Sålunda besöker de en massa olika experter och auktoriteter, som tyvärr allihop visar sig vara helt sinnessjuka och ondskefulla. Lösningen kommer när de på slutet äntligen råkar stöta på en scientolog, en välkommen och kostymklädd ung man med ett mycket amerikanskt "vinnande leende". En annan film som de också visade oss förklarade å ena sidan att myndigheterna är onda... och å andra sidan att Scientologin minsann är en riktig religion, för det har myndigheterna sagt. Liksom att å ena sidan så är Scientologin minsann en helt ideell organisation... och å andra sidan titta vilket affärsimperium av dyrbara byggnader med mera som Scientologin äger. Det hela avslutas med att Scientologin är sann och fungerar om du tror på den, "What's true is what's true for you". Ingen av filmerna säger egentligen någonting om vad scientologerna faktiskt tror på eller hur religionsutövningen går till. Däremot är de väldigt tydliga med att man

kan köpa kurser och böcker av dem.

Scientologerna hade satt i system att lura in folk i sekten utan att låta dem veta vad de ger sig in i. De flesta som började med Scientologi gjorde detta i tron att det helt enkelt skulle röra sig om några effektiva självhjälpkurser för att bättre kunna hantera livet. Först när medlemmen kommit en bit in i organisationen får hen veta att hens själ är besatt av en ond skugga, "the reactive mind", som hen måste köpa fler kurser för att bli fri från. Därefter fortsätter denna nya värld efter hand att bli allt mer skrämmande och udda, samtidigt som den kostar allt mer av den indragna personens tid och pengar.

Idag för scientologin en tynande tillvaro med allt fler avhopp och nästan inga seriösa försök till nyrekrytering. Enligt vittnesmål från avhoppare som Chris Shelton ligger rörelsens fokus idag på att mjölka så mycket pengar som möjligt ur de anhängare som fortfarande finns kvar.

Vad bör vi mena med "sekt"?

När två personer kallar samma rörelse för "sekt" eller "cult" så kan de mena väldigt olika saker. Vissa lägger fokus på hur pass mainstream rörelsen och dess världsbild är, att ovanlighet eller icke-traditionalitet skulle vara lika med sekterism. Andra lägger istället fokus på hämmande/destruktiva mönster i rörelsen. För min del förespråkar jag den andra tolkningen, och tar avstånd från den första. En gång i tiden var det tyska nazistpartiet NSDAP en maktlös men mycket farlig liten sekt. När NSDAP senare grep makten över Tyskland så är det självklart för mig att partiet inte slutade vara en destruktiv sekt, utan tvärtom förvandlades från att vara en maktlös destruktiv sekt

till att istället bli något av det farligaste som existerar: en destruktiv sekt med total makt över ett lands politik och armé.

När jag identifierar sekterism så brukar jag utgå från faktorer som i vilken mån rörelsen uppmuntrar sina anhängare till svartvitt tänkande (dikotomism), och att låta sin bild av världen kretsa kring den egna identiteten och berättelsen (identitism respektive narrativism). Andra faktorer är att språket begränsas så att det blir svårare att analysera och tänka fritt (termism), bigotteri mot utomstående i allmänhet och mot vissa måltavlor i synnerhet (kategorism), och så vidare. En mer strömlinjeformad och samtidigt bredare modell, vilken används flitigt av en del sektavhoppare som jag lyssnat på, är BITE-modellen. Akronymen står för Behavior Control, Information Control, Thought Control och Emotional Control. Mer om BITE-modellen finns att läsa på <https://freedomofmind.com/bite-model/>

Utifrån BITE-modellen kan vi tydligt och tämligen enkelt skilja mellan rörelser med höga respektive låga nivåer av sekterism. Detta oavsett i vilken mån rörelsen är mainstream, i vilken mån den är mäktig, i vilken mån den är välrenommerad och så vidare. Och även oberoende av huruvida den betecknar sig som en ideologi, en religion, en vetenskap, en affärsidé, en självhjälpsmetod eller något annat.✍

1. "Jehovah's Witnesses Crooked Finances": https://www.youtube.com/watch?v=cswWbCvz3_g

TYVÄRR BLEV KARIN NOOMI KARLSSON en av de svenskar som dog av Covid 19-epidemin i april 2020. Se redaktionens In memorian i Folkvett 2020:1. Reportaget i Folkvett 2017:4 blev tyvärr sista gången som Karin och jag tillsammans gjorde något om just sekter. Sista gången, men absolut inte första. Under en period på 90-talet hade vi vår egen lilla ”sekt”, en mycket studentikos konstruktion som bland annat gjorde studiebesök hos riktiga sekter.

Under min första termin på universitetet skrev jag i Göteborgs Studentnäs forum ”Mac vs PC krig” ett utstuderat förvirrat inlägg om att Bill Gates skulle vara Antikrists nionde inkarnation. Som ”bevis” lade jag fram dels empirin från mitt experimentella mantra-dataprogram, och dels att när en PC-dator har två hårddiskar så heter den ena Master och den andra Slave. Då hade jag väl inte några direkta förväntningar på att alls få något svar, än mindre på vad svaret skulle bli. Det svar jag fick kom från en vid denna tidpunkt fullständigt okänd människa vid namn Karin Noomi Karlsson. Som svar på påståendet att Bill Gates skulle vara Antikrists nionde inkarnation svarade hon ”Men... men... det trodde jag ju att det var JAG som var!”. Givetvis svarade jag med att skälla ut henne, kräva botgöring, och så vidare. Och det var hon helt med på. Sålunda hade jag plötsligt värvat min första sektmedlem, och därmed var jag tvungen att hitta på en sekt att ha henne i. Resultatet blev ”Folkaktionen För Sexuellt Förmynderi”. Allt som allt blev vi ett tiotal medlemmar, med mig själv som ”Högärevördig Moralväktare Av Första Och Sista Digniteten” (motsvarande ordförande) och med Karin som Ärevördig MAFOSD (motsvarande vice ordförande). Denna vår sekt hade fyra grundpelare och ett ganska kortfattat handlingsprogram. De fyra grundpelarna var:

1. All sexualitet som inte utövas av majoriteten, utan endast av en minoritet, är onormalt och måste fördömas.
2. All sexualitet som inte har fortplantning som enda syfte är mot naturen, och måste fördömas.
3. Sexualitet som har fortplantning som enda syfte är det tyvärr bara en minoritet som ägnar sig åt, så vi måste därför fördöma även dem.
4. Alla tankar och handlingar som någon tolkar som sexuella, eller skulle kunna tänkas tolka som sexuella, ÄR att betrakta som sexuella och skall bedömas enligt ovan.

Om någon till äventyrs inte förstått redan av grundpelarna att det rör sig om satir så borde detta bli än mer uppenbart av handlingsprogrammet. En av dess punkter var att "vår sekt ska rekrytera en massa sekt-offer att utnyttja ekonomiskt, vad ska man annars ha en sekt till?". Samma handlingsprogram förtydligade även att "vi ska tvinga alla människor i hela världen att leva efter våra dogmer - närmare bestämt alla utom vi själva, eftersom dubbel moral är dubbelt så bra som enkel moral."

En av FFSSF:s verksamheter var att besöka andra sekter, alltså riktiga sekter, för att av dem lära oss att bli riktigt sektiga.

I den gamla satir-"sekten" vid namn "Folkaktionen För Sexuellt Förmynderi" var vi noga med att inte positionera oss som vare sig "religion" eller "ideologi". Istället utgjorde vi kort och gott Sanningen. "Intuitivt självklart" och "Så är det, för det vet man", som Karin brukade uttrycka det.

Xzenu Cronström Beskow